

УДК 343.98

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-6-276-281

Олександр БОРОДІН[©]

ад'юнкнт

(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

НАУКОВА ПОЛЕМІКА СТОСОВНО ТИПОВИХ СЛІДЧИХ СИТУАЦІЙ РОЗСЛІДУВАННЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ, ЩО ВЧИНЯЄТЬСЯ В УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Досліджено типові слідчі ситуації розслідування торгівлі людьми, що вчиняється в умовах збройних конфліктів. Зазначено, що типові слідчі ситуації завжди вважалися однією з найбільш важливих і необхідних складових методики розслідування кримінальних правопорушень. Адже, по-перше, вони вирішують ряд вагомих завдань будь-якого кримінального провадження (планування, послідовність проведення окремих процесуальних дій), а, по-друге, дозволяють одразу висунути версії стосовно події протиправного діяння або особи правопорушника. З'ясовано, що переважно інформація щодо факту учинення торгівлі людьми в умовах збройних конфліктів надходила до правоохоронних органів від громадян, які є родичами або знайомими потерпілих (57 %) чи від громадян, які отримали інформацію про вчинене протиправне діяння або стали його свідками (15 %). Доведено, що проблематика торгівлі людьми відображається різними поняттями, серед яких є і трафікінг. Визначено, що після повномасштабного військового вторгнення варто вказати такий фактор, який впливає на активне вчинення торгівлі людьми, як збройний конфлікт в умовах військового стану. Адже зазначений чинник впливає на створення нових віктимогенних груп та можливостей для трафікінгу в Україні. Грунтуючись на на вивченні матеріалів кримінальних проваджень було виокремлено такі типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування: до правоохоронних органів надійшли відомості щодо факту вчинення торгівлі людьми в умовах збройних конфліктів, наявні відомості стосовно потерпілих, обставини події та підозрювані не встановлені; до правоохоронних органів надійшли відомості щодо факту вчинення торгівлі людьми в умовах збройних конфліктів, наявні відомості про потерпілих, а також щодо обставин, подій і підозрюваних; правоохоронні органи встановили факт вчинення торгівлі людьми в умовах збройних конфліктів у зв'язку з проведенням процесуальних дій, з'ясовано обставини події та потерпілі, підозрювані не встановлені; правоохоронні органи встановили факт вчинення торгівлі людьми в умовах збройних конфліктів у зв'язку з проведенням процесуальних дій, з'ясовані обставини події, потерпілі та підозрювані.

Ключові слова: торгівля людьми, збройний конфлікт, розслідування, правоохоронні органи, типова слідча ситуація, трафікінг.

Постановка проблеми. Типові слідчі ситуації завжди вважалися однією з найбільш важливих і актуальних складових методики розслідування кримінальних правопорушень. І це зрозуміло, адже, по-перше, вони вирішують ряд вагомих завдань будь-якого кримінального провадження (планування, послідовність проведення окремих процесуальних дій), а, по-друге, дозволяють одразу висунути версії стосовно події протиправного діяння або особи правопорушника. Тому й розробка типових слідчих ситуацій під час розслідування торгівлі людьми, що вчиняється в умовах збройних конфліктів, потребує детального опрацювання.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Серед науковців, які досліджували питання розслідування окремих видів кримінальних правопорушень, а також безпосередньо типових слідчих ситуацій, необхідно виділити таких як Ю. Аленін, В. Бахін, В. Берназ, В. Весельський, А. Волобуєв, В. Галаган, В. Гончаренко, П. Горбасенко, С. Грищенко, Ю. Дорохіна, В. Дрозд, В. Журавель, О. Захарова, А. Іщенко, В. Лисенко, В. Лисиченко, Л. Лобойко, В. Лукашевич, Є. Лук'яничков, Г. Матусовський, О. Одерій, І. Пиріг, М. Погорецький, В. Пясковський, М. Салтєвський, Д. Сергєєва, С. Стахівський, Р. Степанюк, В. Тертишник, В. Тіщенко, Д. Тичина, Л. Удалова, М. Фарима, І. Хараберюш, П. Цимбал, К. Чаплинський,

© О. Бородін, 2023

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0002-5978-7357>

k_ksm@dduvs.in.ua

С. Чернявський, Ю. Черноус, В. Шепітько, М. Щербаковський, Б. Щур, В. Юсупов, О. Юхно та ін.. Також у дослідженні опрацьовано окремі аспекти стосовно типових слідчих ситуаціях у кримінальних провадженнях зазначеної категорії через призму сучасної судово-слідчої практики та позицій різних дослідників.

Метою даної статті є дослідження типових слідчих ситуацій розслідування торгівлі людьми, яка вчиняється в умовах збройних конфліктів.

Виклад основного матеріалу. Як слушно зауважує С. Грищенко, щороку сотні тисяч людей мігрують у пошуках кращого життя. Водночас автор зауважує, що обмеження, накладені міграційною політикою, у поєднанні з диспропорціями соціально-економічного розвитку різних країн, зменшують можливість робити це самостійно або користуючись законними та безпечними каналами. Як висновок, дослідник акцентує увагу, на таких аспектах: по-перше, щороку продовжує надходити інформація про сотні випадків торгівлі людьми – осіб, які у процесі міграції стають жертвами цього тяжкого протиправного діяння; по-друге, встановити їх точну кількість важко. Адже, як влучно вказує науковець, будь-які відомості про масштаби досліджуваного діяння опираються на факти, офіційно встановлені правоохоронними органами, громадськими організаціями або міжнародними агенціями. Тому через латентну природу зазначеного кримінального правопорушення слід наголосити на значній кількості ситуацій, про які не повідомляється [3, с. 35]. І дійсно, як довело вивчення матеріалів кримінальних проваджень, переважно інформація про факт учинення торгівлі людьми в умовах збройних конфліктів надходила до правоохоронних органів від громадян, які є родичами чи знайомими потерпілих (57 %) або від громадян, які отримали інформацію про вчинене протиправне діяння або стали його свідками (15 %).

Також, спираючись на проаналізоване, вважаємо доречною таку тезу. Зокрема, Ю. Дорохіна характеризує поняття трафікінгу, вказуючи, що зазначена проблема не обійшла й українське суспільство. Авторка зауважила, що збройний конфлікт на Сході країни, підвищення рівня мобільності населення, поява внутрішньо переміщених осіб та пов'язані з цим трудові міграції населення, економічна нестабільність, зростання рівня безробіття, сприяють поширенню випадків трафікінгу. Окрім того, дослідниця правильно вказала, що у Кримінальному Кодексі України поняття трафікінгу відсутнє, проте в країнах, що приєдналися до конвенції Ради Європи і ООН, в тому числі – у Вірменії, під трафікінгом розуміють: «здійснювані з метою експлуатації вербування, перевезення, передача, приховування або одержання осіб шляхом погрози фізичного насильства або інших форм примусу». Роблячи висновок, Ю. Дорохіна зазначає, що по суті «...трафікінг – сучасне рабство, коли злочинець отримує вигоду, змушуючи жертву працювати на нього, зокрема, займатися проституцією або жебрацтвом. Крім того, до поняття трафікінгу входить викрадення людей з метою вилучення у них органів» [4, с. 46]. Як бачимо, проблематика торгівлі людьми відображається різними поняттями, серед яких є і трафікінг.

А вже Д. Тичина зазначає, що торгівля дітьми чи інша незаконна угода щодо дитини має комплексний характер, оскільки очевидний її тісний взаємозв'язок як із видовими (кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи, моральності) і підвидовими методиками розслідування (експлуатація дітей, жебрацтво, порнографія), так і з методикою розслідування кримінальних правопорушень, учинених організованими групами. Науковець констатує, що «...специфічний характер зазначеної методики полягає в тому, що в ній акумулюються і рекомендації загального характеру, представлені у видових методиках, і конкретні рекомендації, що враховують особливості розслідування саме таких діянь» [9, с. 183].

Стосовно типізації слідчих ситуацій під час розслідування торгівлі людьми, яка вчиняється в умовах збройних конфліктів, вбачаємо за необхідне також навести думки різних науковців. Слід зауважити, що першим дослідженням розслідування торгівлі людьми в Україні була дисертація В. Пяковського. У вказаній праці науковець окрім всього іншого виокремлював і слідчі ситуації, які виникають на початковому етапі розслідування. Основою типізації слідчих ситуацій автор вважає «...різноманітні критерії (компоненти): а) обсяг і зміст даних, за якими порушується кримінальна справа; наявність даних про злочинця; б) характер типової «слідчої картини» (очевидні, неочевидні, прогнозовані); в) способи вчинення торгівлі людьми (ситуації приготування, безпосереднього вчинення, приховування та використання результатів злочинної діяльності) і т.д. Проте для формування методики розслідування торгівлі людьми не всі

названі підстави класифікацій типових слідчих ситуацій придатні. Наприклад, якщо взяти за основу типізації способи вчинення торгівлі людьми, то таких ситуацій може бути дуже багато». Також В. Пясковський зазначає, що вказані ситуації доцільно класифікувати в залежності від обсягу та змісту даних, що слугували підставою для початку кримінального провадження й інформації про особу правопорушника та, як висновок, формулює серед них наступні: «...1. Наявні ознаки торгівлі людьми і відома особа (особи), яка її вчинила (71,2 % вивчених кримінальних справ; 36,2 % опитаних оперативних працівників та 32,2 % слідчих). Наявні ознаки торгівлі людьми, особа (особи), яка її вчинила, невідома (23,1 % кримінальних справ; 37,5 % оперативних працівників та 60,8 % слідчих). 2. Наявні ознаки торгівлі людьми і є відомості про злочинця, але місцезнаходження останнього невідоме (5,8 % кримінальних справ; 40,8 % оперативних працівників та 35 % слідчих)» [7, с. 118].

А вже окрема група авторів правильно вказує, що серед слідчих ситуацій початкового етапу розслідування досліджуваної категорії кримінальних правопорушень можна виокремити дві групи з деякими підгрупами, а саме: «...1. Досудове розслідування розпочато після безпосереднього виявлення слідчим, прокурором (оперативним підрозділом) обставин, що свідчать про вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 149 КК України: 1.1. Ознаки торгівлі людьми встановлено внаслідок затримання особи, підозрюваної у вчиненні кримінального правопорушення, під час або відразу після вчинення торгівлі людьми. 1.2. Ознаки торгівлі людьми встановлені під час розслідування інших кримінальних правопорушень, пов'язаних з експлуатацією людей. 2. Досудове розслідування розпочате у зв'язку із заявою потерпілих, їх законних представників чи інших громадян (родичів): 2.1. Звернення відбулося через значний проміжок часу після того як експлуатація вже відбулася і потерпілій особі власними силами чи з допомогою інших осіб (без втручання правоохоронних органів) вдалося визволитися. 2.2. Звернення до правоохоронного органу близьких осіб (або громадян) про зникнення людини за умов, що свідчать про торгівлю людьми, або повідомлення громадянами про підозрілі факти, які можуть свідчити про торгівлю людьми» [6, с. 29-33].

Зокрема, П. Горбасенко визначив наступні «... типові слідчі ситуації: а) іноземні громадяни, особи без громадянства або громадяни України можуть бути затримані в пункті перепустки при проходженні митного контролю та перевірки документів. При них можуть бути документи, що посвідчують особу, надають право в'їзду, проживання чи транзитного проїзду територією України, але з явними ознаками повної чи часткової підробки документів; б) іноземні громадяни, особи без громадянства чи громадяни України можуть прослідувати територією України, але працівники органів дізнання можуть мати інформацію про вчинення ними злочинів чи те, що вони самі є жертвами торгівлі. Така інформація може свідчити про причетність до злочину працівників паспортно-візової служби, митного контролю, туристичних фірм. Причому особи всіх співучасників можуть бути ще невідомими правоохоронним органам. в) співробітники оперативно-розшукових підрозділів можуть мати достовірну інформацію про діяльність організованої групи, що спеціалізується на торгівлі людьми та інших злочинах, факт організації такої групи, незаконної міграції» [2, с. 10].

Зі свого боку, І. Ботнаренко наголошує на важливості виділення типових слідчих ситуацій як найбільш часто повторюваних. Окрім того, автор вказує, що у розроблених криміналістами типових слідчих ситуаціях окремих видів кримінальних правопорушень зібрані відомості, які дозволяють виробити наукові рекомендації з найбільш ефективного висунення загальних та окремих версій під час кримінального провадження, а також належним чином організувати весь процес розслідування. Серед найбільш типових слідчих ситуацій під час визначеної категорії протиправних діянь дослідник виділяє такі: «...1) наявні ознаки вчинення торгівлі людьми та відома особа, яка його вчинила; 2) ознаки торгівлі людьми є, але особу, яка його вчинила, не встановлено; 3) наявні ознаки вчинення торгівлі людьми, особу підозрюваного не встановлено, але про нього є певні відомості» [1, с. 55].

І наостанок приведемо твердження М. Фарими, який зазначив, що формування типових слідчих ситуацій та алгоритмів їх вирішення має фундаментальне значення для побудови методики розслідування торгівлі дітьми або іншої незаконної угоди щодо дитини та залежить від повноти отриманих відомостей. Для прикладу, автора з-поміж них на початковому етапі вирізняла такі: «...а) досудове розслідування, розпочате після

безпосереднього виявлення слідчим, прокурором (оперативним підрозділом) обставин, що свідчать про вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 149 КК України; б) досудове розслідування, розпочате у зв'язку із заявою батьків, їх законних представників чи інших громадян (родичів)» [10, с. 122].

На основі вивчення матеріалів кримінальних проваджень за фактом вчинення торгівлі людьми в умовах збройних конфліктів, було виокремлено наступні типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування:

– до правоохоронних органів надійшли відомості щодо факту вчинення торгівлі людьми в умовах збройних конфліктів, наявні відомості про потерпілих, обставини події та підозрювані не встановлені;

– до правоохоронних органів надійшли відомості щодо факту вчинення торгівлі людьми в умовах збройних конфліктів, наявні відомості про потерпілих, а також про обставини події та підозрюваних;

– правоохоронні органи встановили факт вчинення торгівлі людьми в умовах збройних конфліктів в зв'язку з проведенням процесуальних дій, з'ясовані обставини події та потерпілі, підозрювані не встановлені;

– правоохоронні органи встановили факт вчинення торгівлі людьми в умовах збройних конфліктів в зв'язку з проведенням процесуальних дій, з'ясовані обставини події, потерпілі та підозрювані.

Прийнятною вважаємо позицію О. Скрябіна, який зауважував, що кримінальні правопорушення у сфері торгівлі людьми на разі набувають нових особливостей та ознак, а також переходять в онлайн режим, що зумовлене пандемією COVID-19. Науковець акцентував увагу на тому, що розслідування протиправних діянь у сфері торгівлі людьми має комплексний та багатоплановий характер. Зазначене, на думку дослідника, вимагає залучення значних сил, що будуть надійно забезпечені з точки зору методичного, матеріально-технічного та організаційного аспектів. Як підсумок, вчений-криміналіст говорить, що ефективність розслідування визначеної категорії кримінальних правопорушень вимагає взаємодії структурних підрозділів правоохоронних органів між собою, а також із правоохоронними органами інших держав, міжнародними громадськими та державними організаціями у сфері обміну досвідом та інформацією [8 с. 137]. Ми підтримуємо наведену тезу та в подальшому розглянемо міжнародний досвід кримінальних проваджень за фактом учинення торгівлі людьми в умовах збройних конфліктів.

Цікавою вважаємо твердження В. Котової з приводу того, що в умовах воєнного стану «...внутрішньо переміщені особи із зон активного проведення бойових дій через невизначеність перспектив щодо подальшого проживання та працевлаштування, побутові та фінансові труднощі намагаються отримати притулок чи роботу за кордоном, тому можуть стати жертвами трафікерів». На основі опрацювання нормативно-правового забезпечення протидії кримінальним правопорушенням у сфері торгівлі людьми авторка доводить, що «...навіть під час військової агресії росії нормативно-правове регулювання залишилося і до сьогодні таким, як і в мирний час. Із метою подолання чинників, що сприяють поширенню торгівлі людьми, вважаємо, що тільки завдяки комплексу спільних дій і заходів у виявленні, документуванні та розслідуванні злочинів цієї категорії у співпраці зі співробітниками Національної поліції України, військовослужбовцями Збройних сил України, які несуть службу на пунктах пропуску, працівниками Державної прикордонної служби можна ефективно протидіяти торгівлі людьми в умовах воєнного стану» [5, с. 79].

Вважаємо за доцільне привести позицію Ю. Дорохіної, яка вказує на загострення проблеми трафікінгу в Україні, що зумовлене рядом соціально-економічних, правових та організаційних факторів, а саме: «...1) низькі заробітки більшої частини населення, загальне зниження життєвого рівня та матеріальна незабезпеченість. Так, за даними ООН Україна за рівнем зарплати перебуває десь між Нігерією та Монголією, а за межею бідності проживає понад 80 % українців (у бідних країнах Африки поріг бідності становить 1,25 дол. США на день, в Україні – 1,5 дол. США); 2) нестача робочих місць, безробіття, особливо серед молоді (у першу чергу жінок); 3) активізація діяльності міжнародних злочинних угруповань; 4) корумпованість представників різних гілок влади; 5) надання ЗМІ ідеалізованої інформації щодо реалій життя за кордоном» [4, с. 48]. Повністю підтримуємо зазначену думку авторки, але вона її висловила в 2019 році, коли проходила Операція об'єднаних сил. Наразі, після

повномасштабного військового вторгнення нашого східного «сусіда», ми вбачаємо за потребу додати до вищенаведеного переліку ще один фактор, поставивши його на перше місце: збройний конфлікт в умовах військового стану. Адже вказаний чинник впливає на створення нових віктимогенних груп та можливостей для трафікінгу в Україні.

Висновки. Підводячи підсумок, зазначимо, що типові слідчі ситуації під час розслідування торгівлі людьми, яка вчиняється в умовах збройних конфліктів, вирішують ряд вагомих завдань кримінального провадження (планування, послідовність проведення окремих процесуальних дій), а також дозволяють одразу висунути версії стосовно події протиправного діяння або особи правопорушника. На основі вивчення матеріалів кримінальних проваджень було виокремлено наступні типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування: до правоохоронних органів надійшли відомості щодо факту вчинення торгівлі людьми в умовах збройних конфліктів, наявні відомості про потерпілих, обставини події та підозрювані не встановлені; до правоохоронних органів надійшли відомості щодо факту вчинення торгівлі людьми в умовах збройних конфліктів, наявні відомості про потерпілих, а також про обставини події та підозрюваних; правоохоронні органи встановили факт вчинення торгівлі людьми в умовах збройних конфліктів в зв'язку з проведенням процесуальних дій, з'ясовані обставини події та потерпілі, підозрювані не встановлені; правоохоронні органи встановили факт вчинення торгівлі людьми в умовах збройних конфліктів в зв'язку з проведенням процесуальних дій, з'ясовані обставини події, потерпілі та підозрювані.

Список використаних джерел

1. Ботнаренко І. А. Типові слідчі ситуації при розслідуванні торгівлі людьми. *Сучасні тенденції розвитку криміналістики та кримінального процесу (до 100-річчя від дня народження професора М. В. Салтєвського)* : матеріали Міжнародної наук.-практ. конференції (м. Харків, 08 листопада 2017 р.). Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2017. С. 55–57.
2. Горбасенко П. В. Загальна характеристика розслідування торгівлі людьми : автореф. дис. на здоб. наук. ст. канд. юр. наук : 12.00.09. Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». Київ, 2013. 22 с.
3. Грищенко С. В. Протидія торгівлі людьми : навчальний посібник. Чернігів : Видавець Лозовий В. М., 2015. 224 с.
4. Дорохіна Ю. А. «Трафікінг» – проблема сучасного суспільства. *Протидія незаконній міграції та торгівлі людьми* : матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 12-13 квітня 2019 року). Івано-Франківськ : Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила, 2019. С. 46–48.
5. Котова В. В. Особливості розслідування торгівлі людьми в умовах воєнного стану. *Українська поліцейстика : теорія, законодавство, практика*. 2022. № 1 (3). С. 74–81.
6. Методика розслідування торгівлі людьми : альбом схем / О. В. Захарова та інші. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 112 с.
7. Пясковський В. В. Методика розслідування торгівлі людьми : дис. на здоб. наук. ст. канд. юр. наук : 12.00.09 / Національна академія внутрішніх справ України. Київ, 2004. 225 с.
8. Скрябін О. М. Особливості розслідування злочинів у сфері торгівлі людьми у кримінальному судочинстві. *Право та державне управління*. 2020. № 4. С. 134-138.
9. Тичина Д. М. Особливості методики розслідування торгівлі дітьми або іншої незаконної угоди щодо дитини. *Правовий часопис Донбасу*. 2022. № 1 (78). С. 177–185.
10. Фарима М. М. Розслідування торгівлі дітьми або іншої незаконної угоди щодо дитини : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2021. 268 с.

Надійшла до редакції 27.11.2023

References

1. Botnarenko, I. A. (2017) Typovi slidchi sytuatsii pry rozsliduvanni torhivli liudmy [Typical investigative situations in the investigation of human trafficking]. *Suchasni tendentsii rozvytku kryminalistyky ta kryminalnoho protsesu (do 100-richchia vid dnia narodzhennia profesora M. V. Saltevs'koho)* : materialy Mizhnarodnoi nauk.-prakt. konferentsii (m. Kharkiv, 08 lystopada 2017 r.). Kharkiv : Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav, pp. 55–57. [in Ukr.].
2. Horbasenko, P. V. (2013) Zahalna kharakterystyka rozsliduvannia torhivli liudmy [General characteristics of human trafficking investigation] : avtoref. dys. na zdob. nauk. st. kand. jur. nauk : 12.00.09. Vidkrytyi mizhnarodnyi universytet rozvytku liudyny «Ukraina». Kyiv, 22 p. [in Ukr.].
3. Hryshchenko, S. V. (2015) Protydiia torhivli liudmy [Combating human trafficking] : navchalnyi posibnyk. Chernihiv : Vydavets Lozovyi V. M., 224 p. [in Ukr.].
4. Dorokhina, Yu. A. (2019) «Trafikin» – problema suchasnoho suspilstva [«Trafficking» is a problem of modern society]. *Protydiia nezakonnii mihratsii ta torhivli liudmy* : materialy III

Mizhnarodnoho naukovopraktychnoho sympoziumu (m. Ivano-Frankivsk, 12-13 kvitnia 2019 roku). Ivano-Frankivsk : Redaktsiino-vydavnychiy viddil Universytetu Korolia Danyla, pp. 46–48. [in Ukr.].

5. Kotova, V. V. (2022) Osoblyvosti rozsliduvannia torhivli liudmy v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of investigating human trafficking under martial law]. *Ukrainska politseistyka : teoriia, zakonodavstvo, praktyka*. № 1 (3), pp. 74–81. [in Ukr.].

6. Metodyka rozsliduvannia torhivli liudmy [Methods of investigating human trafficking] : albom skhem (2019) / Zakharova, O. V. ta inshi. Lviv : LvDUVS, 112 p. [in Ukr.].

7. Piaskovskyi, V. V. (2004) Metodyka rozsliduvannia torhivli liudmy [Methods of investigating human trafficking] : dys. na zdob. nauk. st. kand. yur. nauk : 12.00.09 / Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav Ukrainy. Kyiv, 225 p. [in Ukr.].

8. Skriabin, O. M. (2020) Osoblyvosti rozsliduvannia zlochyniv u sferi torhivli liudmy u kryminalnomu sudochynstvi [Peculiarities of the investigation of crimes in the field of human trafficking in criminal proceedings]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia*. № 4, pp. 134-138. [in Ukr.].

9. Tychna, D. M. (2022) Osoblyvosti metodyky rozsliduvannia torhivli ditmy abo inshoi nezakonnoi uhody shchodo dytyny [Peculiarities of the methodology of investigation of child trafficking or other illegal agreement regarding a child]. *Pravovyi chasopys Donbasu*. № 1 (78), pp. 177–185. [in Ukr.].

10. Faryma, M. M. (2021) Rozsliduvannia torhivli ditmy abo inshoi nezakonnoi uhody shchodo dytyny [Investigating child trafficking or other illegal dealings involving a child] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09. Kyiv, 268 p. [in Ukr.].

ABSTRACT

Oleksandr Borodin. Scientific controversy regarding typical investigative situations in the investigation of human trafficking committed under armed conflicts. Typical investigative situations of the investigation of human trafficking, which is committed in the conditions of armed conflicts, have been studied.

It is noted that typical investigative situations have always been considered one of the most important and necessary components of the methodology of investigating criminal offenses. And this is understandable, because, firstly, they solve a number of important tasks of any criminal proceeding (planning, sequence of individual procedural actions), and, secondly, they allow you to immediately put forward versions regarding the event of an illegal act or the person of the offender. It was found that in the majority of cases, information about the fact of human trafficking in the context of armed conflicts was received by law enforcement agencies from citizens who are relatives or acquaintances of the victims (57 %) or from citizens who received information about the committed illegal act or became its witnesses (15 %).

It has been established that the problem of human trafficking is reflected in various concepts, among which is trafficking. It was determined that after a full-scale military invasion, it is worth specifying such a factor that affects the active commission of human trafficking, as an armed conflict under martial law. After all, this factor affects the creation of new victimogenic groups and opportunities for trafficking in Ukraine

Based on the study of the materials of criminal proceedings, the following typical investigative situations of the initial stage of the investigation were singled out: law enforcement agencies received information about the fact of committing human trafficking in the context of armed conflicts, available information about the victims, the circumstances of the event and the suspects have not been established; law enforcement agencies received information about the fact of human trafficking in the context of armed conflicts, available information about the victims, as well as about the circumstances of the event and the suspects; law enforcement agencies established the fact of human trafficking in the context of armed conflicts in connection with the conduct of procedural actions, the circumstances of the event and the victims were clarified, the suspects have not been identified; law enforcement agencies established the fact of human trafficking in the context of armed conflicts in connection with the conduct of procedural actions, the circumstances of the event, victims and suspects were clarified.

Keywords: *human trafficking, armed conflict, investigation, law enforcement agencies, typical investigative situation, trafficking.*